

A VONZATVÁLTÁS JELENSÉGÉRŐL

ZIMÁNYI ÁRPÁD

Eszterházy Károly Főiskola, Magyar Nyelvészeti Tanszék
3300 Eger, Eszterházy tér 1.
mnyelv@ektf.hu

Kivonat: A nyelvtani változások kevésbé feldolgozott esetei közé tartozik a vonzatszerkezet módosulása. Pedig nem új és nem egyedi jelenségről van szó, hiszen nyelvtörténeti kutatásaink alátámasztják, hogy a magyarban korábban is természetes volt az ilyen változás. Érdemes alaposabban megvizsgálni a 20. század nyelvhasználatát ebből a szempontból is, mivel számos új példával találkozunk. A jelen feldolgozás az igei vonzatszerkezet átalakulását elemzi, beleértve a tranzitivitást és a határozói vonzatok körét, illetőleg a kettő átjárhatóságát egyaránt. A történeti visszatekintés tanulságaiból kiindulva, a főbb nyelvtanok, kézikönyvek és szótárak alapján számba vesszük a már kodifikált eseteket, majd a szerző saját gyűjtése, valamint a Magyar Nemzeti Szövegtár korpusza alapján megvizsgáljuk a legújabb jelenségeket. A módosult forma először mindig valamilyen sajátos nyelvváltozathoz kötődik, szűkebb használati körű, például szaknyelvi, sajtónyelvi fejlemény, indukálója pedig nemegyszer idegen nyelvi hatás vagy – belső keletkezésű alakulat esetében – szerkezetkeveredés. Mivel legfrissebb példáink egy kibontakozó folyamat kezdetét jelentik, most még nem tudhatjuk, hogy melyik válik idővel kodifikált köznyelvi formává.

Kulcsszavak: tranzitivitás, határozói vonzatok, vonzatváltás, nyelvtani változás

Bevezetés

A nyelvhasználat módosulásának kevésbé látványos esete egyfelől az igék tranzitivitásának megváltozása: a tárgyatlan igék tárgyassá válása, illetve ennek a fordítottja, másfelől a határozói vonzatok módosulása. A tranzitivitás fogalmát kétféleképpen értelmezi szakirodalmunk. A hagyományos felfogás az igék tárgyval való bővíthetőségére szorítkozik, eszerint különíti el a tranzitív és az intranzitív igéket (MMNyR. I. 483). Újabb leíró nyelvtanunk szerint viszont kibővült a tranzitivitás fogalma: immár nem korlátozódik a tárgyi vonzatokra, mivel beletartozik a határozói vonzatok köre is. A cselekvés objektumát ugyanis nemcsak a tárgyi bővítmény fejezheti ki, hanem bizonyos határozók is képesek arra, hogy a jelölt cselekvést a tárgyhoz hasonlóan mint tranzitív folyamatot ragadják meg (MGr. 84–5; 414). A vonzatok és a régenek magyar nyelvi szerepét bemutató korszerű elméleti háttérként feltétlenül ki kell emelni a *Strukturális magyar nyelvtan* I. kötetét, ahol többek között részletes elemzés taglalja a vonzatszerkezetű egységek belső felépítését, szintaktikai viselkedését, a különféle vonzatstruktúrákat stb. (Kömlősy 1992). A továbbiakban nem ezzel az elméleti kérdéskörrel foglalkozunk, hanem azokból a nyelvi praxisból adódó változásokkal, amelyek alátámasztják a tárgyi és a határozói vonzatok közötti összefüggést, átjárhatóságot. A kétféle felfogásból adódó terminológiai problémákat az összefoglaló értelmű „vonzatváltás” megnevezéssel küszöbölhetjük ki.

A szakirodalmat áttekintve megállapíthatjuk, hogy a vonzatszerkezet módosulása a nyelvtani változások kevésbé feldolgozott témái közé tartozik. Pedig nem új és nem egyedi jelenségről van szó: nyelvtörténeti kutatásaink alátámasztják, hogy a magyarban már évszázadokkal ezelőtt – sőt valójában mindig, a nyelv életében folyamatosan – természetes volt az ilyen változás. Jól adatolt módon kimutatható, hogy az ómagyar korban bizonyos

transzitiv igék mintegy rendszerszerűen intranszitiv használatúvá váltak, és ezzel együtt alkalmasak lettek általánosabb jelentéstartalom kifejezésére (R. Hutás 1995: 263–264). A középmagyar korban az igei szerkezetek legjellemzőbb tulajdonsága volt a vonzatváltás, pl. *valaki kér valakit valamin* → *valaki kér valakit valamire* (Haader 2003: 99–100). A nyelvi praxisba beépült formákon kívül egyedi stílusesszökként, a hapax legomenonhoz hasonló „egyszermondás”-ként is nyilvántartjuk a vonzatváltást. Grammatikai metaforát találunk Petőfi Sándor elbeszélő költeményében, a *János vitézben*: *Amint ezt gondolta szaladni is kezdett, / S az óriás felett átment a vizet.* (Átmegey valamin v. valami felett → átmegey valamit.) Hasonló jelenséget tapasztalunk József Attila *Köntösök* című versében, ahol szintén az igehez kapcsolódó tárgy tekinthető újításnak: *Remegni kell a vérsötét, / gyökérző Bánat köntösét.* (*Remeg valami* → *remeg valami valamit*.)

1. A vonzatváltás a 20. században

1.1. A szakirodalomban feldolgozott példák

A történeti visszatekintés tanulságaiból kiindulva, a továbbiakban számba vesszük a szakirodalomban már feldolgozott, illetőleg kodifikált eseteket, majd a szerző saját gyűjtése, valamint a Magyar Nemzeti Szövegtár korpusza alapján megvizsgáljuk a legújabb jelenségeket. Nyelvművelésünk a 20. század folyamán sokszor jelezte, hogy bizonyos igék határozóragos vonzatát kezdi felváltani a tárgy ragja: *előfizet az újságra* → *előfizeti az újságot, felügyel a vizsgára* → *felügyeli a vizsgát, lekésik a vonatról* → *lekési a vonatot*. 1972-es Magyar értelmező kéziszótárunk még csak a határozóragos formákat tartotta elfogadhatónak, a 2003-as új kiadásban viszont a következőképpen módosult a megítélés: az *előfizet valamit* „bizalmas” minősítést kapott a korábbi helytelenítő csillag (*) helyett; a *lekésik valamiről* és *valamit* egyenrangú változatként szerepel, míg az utóbbi „vulgáris”-nak (!) minősített az első kiadásban. Némileg bonyolultabb a *felügyel* ige kérdése. Az 1972-es kiadás tárgyatlan igeiként csak a határozóragos vonzatot tüntette föl. Az új fejleményként megjelent tárgyragos változat jelentéskülönbséget is magával hozott: „intézményt, céget stb. hatáskörébe tartozón figyelemmel kísér, irányít. A MÁV-ot a közlekedési tárca felügyeli.” A Nyelvművelő kézikönyv *tárgyatlan igék tárgyassá válása* címmel az előbbieken kívül hasonlóan tartja a *megválaszol a kérdésre* – *megválaszolja a kérdést, betekint az iratokba* – *betekinti az iratokat* kifejezéseket, egyszersmind újszerűnek, szokatlanak, idegen mintát követőnek minősíti őket (NymKk. II. 1985: 974). A Nyelvművelő kéziszótár (1996; 2005) szerint viszont az idézett tárgyas szerkezetek – a legutóbbi példától eltekintve – már nem hibáztathatók.

Hasonló vonzatváltást tapasztalhatunk két olyan igénkel kapcsolatban, amelyek a sajtónyelvben igen gyakoriak: *A miniszterek megállapodtak a jövő évi költségvetés sarokszámairól.* – *A tárgyaló felek megegyeztek a diplomák honosításáról.* A mai köznyelvben mindkettőhöz a *valamiről* kapcsolódik természetesebb módon, hagyományosan viszont a *-ban, -ben* rag használatos, azaz *megegyeztek a diplomák honosításában.* Az ÉKsz.¹⁹⁷² és az ÉKsz.²⁰⁰³ mindkét igehez továbbra is az utóbbi, hagyományos vonzatot rendeli, valamint a *valamire nézve* szerkezetet. Idősebb újságírók, szerkesztők, korrektorok manapság is még érzékenyek erre a kis különbségre, és továbbra is ragaszkodnak a *-ban, -ben* raghoz.

Külön csoportot alkot az igeikötő megjelenésével bekövetkező vonzatváltás. A Nyelvművelő kézikönyv több olyan példát közöl, amikor a *meg* igeikötő hatására a tárgyatlan ige tárgyassá válik: *érdeklődik felőle, iránta, utána* → *megérdeklődik vmit*;

gratulál vkinek → *meggratulál vkit*; *hitelez* → *meghitelez vmit*; *pályázik vmit* → *megpályázik vmit*; *válaszol vmire* → *megválaszol vmit*; stb. Az ilyen változásokat nyelvünk számára hasznosnak értékeli, mert „a kifejezések szerkezetének a vonzat megváltozásával való rövidülése és egységesülése olyan előny, amely a példák szaporodásával az új típust állandósíthatja” (NymKk. II. 1985: 113).

A 20. században a kisebbségi nyelvhasználat viszonyai között fölerősödött az idegen hatásra bekövetkező vonzatváltozás. A szlovákiai magyarok nyelvére jellemzőek az ilyen alaktani sajátosságok, ahogy azt Lanstyák István megállapítja: *hív vkinek* → *hív vkit telefonon*; *kulcs vmitől* → *kulcs vmihez*; *ebédre ment* → *ebédelni ment*; *a főnökhöz jött* → *a főnök után jött*; *interpellál* → *interpellál vkit* (Lanstyák 2000: 207). Az *interpellál* igének egyébként a magyarországi nyelvhasználatban is megjelent tranzitív használata.

1.2. Újabb fejlemények

Az eddig bemutatott kettősségek a 20. században hosszabb idő alatt alakultak ki, további példáink viszont az utóbbi egy-két évtized nyelvhasználatának módosulását tanúsítják. Szemünk előtt zajlott le a *kommunikál* ige jelentésének és vonzatszerkezetének átalakulása, így a korábbi szaknyelvi kifejezés megszokott köznyelvi szavakat helyettesít: *mond, kijelent, bejelent, kifejez, közöl, jelez, nyilatkozik*. Egészen friss fejlemény, hogy a mindeddig tárgyatlan (vö. ÉrtSz., ÉKsz.¹⁻²) *kommunikál* ige tárggyal is bővíthető: *A kormány azt kommunikálja a választóknak, hogy...* Ennek az újszerű használatnak egyik oka benne rejlik az iménti felsorolásban: a szó rokon értelmű magyar megfelelői tranzitív igék: [azt] *mondta, kijelentette* [azt], *kinyilvánította* [azon szándékát], *kifejezte* [sajnálátát], *közölte* [véleményét]. Elősegíthette a tárgyassá válást az angolból származó sajtónyelvi tükörfordítás, mivel maga a forrásnyelvi *communicate* tranzitív. A Magyar Nemzeti Szövegtár (a továbbiakban: MNSZ.) több mint 187 millió szövegszónyi korpusza 223, intranszitiv ígéhez kapcsolható általános ragozású *kommunikál* alakot, 48, tranzitív igét feltételező határozott ragozású *kommunikálja* és 14 – ugyancsak tranzitív – *kommunikálta* alakot adott meg. Feltűnő a nyelvváltozatbeli kötöttség: a tárgyas igealakok döntő többsége sajtónyelvi és politikai-közéleti nyelvi szövegekben fordul elő: *...rosszul kommunikálta a maga programját; felügyelte és kommunikálta a pályázatok kiírását; még azokat a témákat sem kommunikálta; a kormány a változást a társadalommal kommunikálta; stb.*

Ugyancsak feltételezhetünk némi idegen hatást a *túlél* – jelentésbővüléssel is együtt járó – vonzatvesztésében. Korábban kizárólag tárggyal együtt használtuk: *túlélte a balesetet, túlélte a megpróbáltatásokat*. Manapság viszont a tágabb jelentésű angol *survive* fordításaként akkor is ezt a magyar megfelelőt alkalmazzák, amikor eredetileg más megoldás volt szokásos: *A 26 hetes koraszülött általában túlél*. Itt hagyományosabb az *életben marad* kifejezés, máskor viszont a *fennmarad* szinonimája: *Ez az endemikus faj a mostoha körülmények között is évezredek óta túlél*. Az MNSZ. adatbázisából 40 mondatot vizsgáltam meg a *túlél* igealakokkal, közülük 8 intranszitiv: *...riadtan túlél, lélegzik, alibit talál magának...; Van, aki alkalmazkodik, és túlél.; A szeretet. Ez túlél. Mint a szegény, mint a kín*. Stb.

A vonzatváltás következő esetében az eredetileg igeiktől nélküli formákhoz utóbb igeiktől társul, ezzel együtt az igék tárgyassá válnak: *elnököl az ülésen* → *leelnökli az ülést, reagál valamire* → *lereagál valamit, hivatkozik valamire* → *meghivatkozik valamit*. (Mindhárom esetben az utóbbi változat zsargonszerű.) Közülük a *meghivatkozik* tekinthető a legfrissebbnek. Egyfelől maga az igeiktől alakulat is újszerű, s olyan analógiás sorba

illeszkedik, mint a *kutat – megkutat, kifogásol – megkifogásol, kezel – megkezel* [beteget]. A *meghivatkozott* szóalakra az MNSZ. öt példát ad meg, közülük három jelzői pozíciójú befejezett melléknévi igenév (pl. *az általa meghivatkozott melléklet*), egy igei álltmány (*Az a törvényjavaslat, amelyet képviselőtársam meghivatkozott...*), egy pedig aktuális szófajváltással (vö. MGr. 79) létrejött, alkalmilag főnevesült alak (*A döntés, amiről viszont a meghivatkozott illetékesei nem is tudtak...*). A tárgyassá válás már az iménti példákból is megállapítható, de az általános ragozású igealak mellett van példa határozott ragozású formára is: *Őn meghivatkozta a Hárszabály 101. §-át*. Az eddigi csekély számú példából leszűrhető az a megállapítás, hogy ez az alak a közéleti nyelvhasználat zsargonszerű fejleményeként jött létre. (A perfektiváló igeekötökhöz kapcsolódó szintaktikai változásokról l. Szili 2000: 367.)

Az iméntivel ellentétes folyamat is bekövetkezik: az igeekötős alakulat elveszti igeekötőjét, egyben tranzitivitása is megváltozik, tárgyassá válik tárgyatlanná igévé válik. Sajtónyelvi rövidülést találunk ebben a címben: *A minisztérium nem szívárogtat*. (Mármint *nem szívárogtatja ki a híreket*). Következő idézetünk szintén igeekötővel a megszokottabb: *Nem mindegy, hogyan közelítjük a problémát*. A manapság előforduló *közelít valamit* szerkezetvegyülés eredménye: *megközelít valamit*, illetőleg *közelít valamihez*, tehát itt is a tárgy váltakozik a határozóval. Szintén a sajtónyelvben tűnik föl a tárgyi bővítmenyt nélkülöző *aláír*: *A köztársasági elnök aláírt*. Ismét a címmel szembeni alapkövetelmény, a tömörség okozza ezt a rövidülést, amelyet a szövegkörnyezetből és ismereteink alapján tudatunkban kiegészíthetünk: *...aláírta a törvényt*. A sportudósításokban újabban részeshatározói vonzatot kap ez az ige. *Az aláír valakinek jelentése: sportoló (le)szerződik valamilyen egyesülethez*, pl. *Sarkadi aláírt a Fehérvárnak*.

A *cáfol* ige is szerepelhet intranszitiv alakban: *Az ellenzék a tények elferdítésével vádolja a kabinetet, a kormányzóvivő azonban cáfol*. Itt is jellemző a címbeli sűrítés: *A miniszterelnök cáfol*. Részletesebb elemzést végeztem az MNSZ. adatbázisa segítségével. Az általános ragozás, jelen idő, kijelentő mód, egyes szám harmadik személyű igealakot tartalmazó 100 sajtónyelvi mondat alapján a következő eredmények születtek: 48 intranszitiv ige, 52 tranzitiv ige. Ugyancsak beszédes adat, hogy milyen szintaktikai vagy milyen mondathelyzetben található a tárgyatlan *cáfol*: 11-szer kiemelt pozícióban, címben tömörít (*A főváros is cáfol; Miklós Éva cáfol; Farago Csaba cáfol*); 7-szer idéző mondatban, és ez a címbeli helyzethez hasonló kiemelés (*A polgármester cáfol: ...; A Globex cáfol: ...; Frunda György itthon cáfol: ...*); 4-szer mondatba, szövegbe beszerkesztve, az iméntiekkel szemben ez nem tekinthető kiemelt helyzetnek. (*A magánnyomozó azonban cáfol, az egykori tiszthelyettes...; Sohasem kerül sor igazunk bizonyítására, hisz minden cáfol, késik*). Az adatbázisból nyert többi eset a tárgyatlan *rácáfol* elváltó igeekötővel.

Jelentésbeli és grammatikai kontaminációnak tulajdonítható az a sajátos szóhasználati változás, amely látszólag ugyanilyen jelenségnek, tárgyatlanná válásnak tűnik. Az új üzletek működését manapság mind gyakrabban a következő kiírás adja hírül: *Megnyitottunk*. Valójában két szerkezet keveredéséről van szó: *az üzlet megnyílt* (intranszitiv ige) – *az üzletet megnyitottuk* (tranzitiv). Az idézett forma kizárólag többes szám első személyben fordul elő, tehát nem érvényes az egész paradigmáson, azt mondhatjuk tehát, hogy minden szempontból (szemantikailag, grammatikailag és pragmatikailag) is kötött használatú, az említett egyetlen szituációra korlátozódik. A *Megnyitottunk* újszerű

használatát az MNSZ. adatbázisából nem sikerült kimutatni – ez is bizonyítja ennek a változatnak a frissességét (Vö. Balázs 2004).

Ugyancsak keveredés hozhatta létre az újabban használatos *szó kerül valamiről* frazeológiai egységet. A kontaminált két kifejezés: *szól valamiről x szóba kerül valami*. A morféimák vegyülését a következőképpen ábrázolhatjuk: *szó[l] valamiről x szó[ba] kerül [valami]*. Hasonlóan: *következtet valamire x kikövetkeztet valamit* → *azt következteti*.

2. Kiterjedt változás: a regisztrál ige

Az utóbbi évtizedben zajlott le a *regisztrál* szavunk jelentésbővülése, vonzatszerkezetének változása és igeikötös formáinak megjelenése. 1972-es kiadású értelmező kéziszótárunk még csupán két jelentését ismeri: 1. jegyzékbe vesz; 2. tényeket magyarázat, értékelés nélkül megállapít. Az előbbi értelemben a hivatali nyelv ritkán használatos elemének minősíti a szótár, utóbbi jelentését pedig tudományosnak és választékosnak értékeli. Ehhez képest nem változott a 2003-as bővített kiadás szócikke. Árnyaltabban fogalmaz viszont az Idegen szavak és kifejezések kéziszótárának 1994-es kiadása, mivel a Bakos Ferenc szerkesztette kötet öt jelentést különít el: 1. lajstromoz, bejegyez; 2. nyilvántart; 3. (magyarázat, értékelés nélkül) tényeket megállapít; 4. felsorol, feljegyez, rögzít (műszer); 5. tudomásul vesz, jelzi, hogy tud róla.

Vizsgált szavunk korábban tárgyias ige volt: *regisztrálja az adatokat, a tényeket*; illetőleg mellékmondatban: *regisztrálta azt, hogy...* Ezt közli róla értelmező kéziszótárunk mindkét kiadása. Hirdetésekből gyakori felszólító mondat, állandó fordulat a következő: *Regisztráljon és nyerjen!* Ennek a szerkezetét elemezve kiderül, hogy nem egyszerűen a fakultatív bővítő elmaradásáról van szó: tárggyal nem is egészíthető ki az ige, legfőképpen helyhatározós vonzattal. Az MNSZ. adatbázisa alátámasztja azt a feltételezésünket, hogy itt valóban új fejlemény a tárgyatlanná válás. Az ige kijelentő mód, jelen idő, egyes szám harmadik személyű alakjára 86 előfordulást adott meg a keresőprogram, közülük mindössze 8 esetben tárgyatlan a *regisztrál*, a többi mondatban a megszokott tárgyias szó szerkezetekben áll: *20% bérkiáramlást regisztrál; sok jelentkezőt regisztrál; regisztrál minden pedagógust; minden telefonszámot regisztrál; regisztrál minden hallgatót*.

Ebben az átalakulásban joggal gyaníthatjuk az angol nyelv hatását, mert ott az ige tárgyias és tárgyatlan egyaránt lehet. Ez a latin eredetű és formájú szó most nem belső okokból, hanem jórészt multinacionális cégek, szolgáltatók angol nyelvből átvett fordításai révén szaporodott el, így érthető ez a módosulás. Ugyancsak anglicizmust vélelmezhetünk abban, hogy a *regisztrálás* magyar képzője helyett a latinos végződéssel (*regisztráció*) találkozunk (angol: *registration*).

Az egyik szolgáltató írásos tájékoztatója kifogástalanul megmagyarázza, hogy szabályzatuk szerint mi tekinthető regisztrációnak: „Valamely Partner előfizetőjének saját néven történő önkéntes belépése a programba, amelynek során a Program feltételeit elfogadja, és egyedi azonosítót kap.” Némileg különbözik ettől a *hozzáregisztráció*: „Valamelyik Partner előfizetőjének önkéntes belépése a programba, amelynek során a Program feltételeit elfogadja, és egyedi azonosítót nem kap. Ekkor a Program Ügyfele a különböző Partnereknél nyilvántartott szerződéseit a már meglévő egyedi azonosítóhoz *hozzáregisztrálhatja*.” (A nagybetűsítés itt a hivatalos nyelv sajátja. Forrás: T-com hírlevél, 2008.) A *hozzáregisztrál* mellett vannak további igeikötös változatok is. Közülük az első létrejöttében a nyelvművelés által sokszor kifogásolt – de a befejezettséget

érzékeltető – *le* igekötős alakok játszhattak szerepet. Véltetően a *leigazol*, *lejelent*, *leszervez*, *leadózik* stb. mintáját követi a *leregisztrál*: A *leregisztrált* autókról az adóhivatal is értesítést kap. – A másik igekötős forma a *beregisztrál*: A *programba beregisztrált* számlákon feltüntetésre kerül az adott számla után járó pontösszeg és az aktuális levásárolható pontegyenleg.

További példáink szemléltetik egyfelől a tárgyatlan használatot, másfelől pedig a határozós vonzatok előretörését: Ügyfeleink fogyasztóazonosítójuk megadásával *regisztrálhatnak*. (Korábbi nyelvtani szerkezettel: *regisztráltathatják magukat*.) – Minél előbb *regisztrál*, annál hamarabb jut hozzá a kedvezményekhez. – Küldd be a kupakban található részvételi kódot a [...] számra, és *regisztrálunk* az éppen aktuális nyereményre. – Ha december 31-ig *regisztrál* a *programba*, ajándéksorsoláson vesz részt. (Ez a két határozós vonzat – *-ra*, *-re*; *-ba*, *-be* – egyre szilárdabban társul az igéhez.) – Valamennyi előfizetését egy programazonosító *alá* tudja *regisztrálni*. (A ragokon kívül az *alá* névutó – ill. névutós főnév – is szerepet kaphat.)

Összegzés

A vonzatváltás a folyamatosan mozgó, alakuló nyelv természetes megnyilvánulása, amelyre napjainkban is találunk példákat. A módosult forma először mindig valamilyen sajátos nyelvváltozathoz kötődik, szűkebb használati körű, például szaknyelvi, sajtónyelvi fejlemény. Kialakulásában szerepet játszhat idegen nyelvi hatás vagy – belső keletkezésű alakulat esetében – szerkezetkeveredés. Mivel legfrissebb példáink kibontakozó folyamat kezdetét jelentik, most még nem tudhatjuk, hogy melyik válik idővel kodifikált köznyelvi formává. Szótáraink anyagát áttanulmányozva azt is megállapíthattuk, hogy csak visszafogottan, csekély mértékben tükrözik ezeket a változásokat. A tárgyi és a határozói vonzat közötti átjárhatóság, változás irányára a 20. században az volt a jellemző, hogy a határozói vonzatok alakultak tárgyivá, mintsem fordítva.

Irodalom

- Balázs Géza 2004. Tárgyatlanná válás. *Édes Anyanyelvünk* 3. sz. 4.
 ÉKsz.¹ = *Magyar értelmező kéziszótár*. Főszerk. Pusztai Ferenc. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1972.
 ÉKsz.² = *Magyar értelmező kéziszótár*. Főszerk. Pusztai Ferenc. Budapest: Akadémiai Kiadó. 2003.
 Haader Lea 2003. A középmagyar kor. In: *A magyar nyelv kézikönyve*. Szerk. Kiefer Ferenc. Budapest: Akadémiai Kiadó. 99–100.
 R. Hutás Magdolna 1995. Az igei szerkezetek. In: *A magyar nyelv történeti nyelvtana II/2. A kései ómagyar kor. Mondattan, szöveggrammatika*. Főszerk. Benkő Loránd. Budapest: Akadémiai Kiadó. 263–264.
Idegen szavak és kifejezések kéziszótára. Szerk. Bakos Ferenc. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1994.
 MNSZ. = *Magyar Nemzeti Szövegtár*. <http://corpus.nytud.hu/mnsz>
 Komlós András 1992. Régensék és vonzatok. In: *Strukturális magyar nyelvtan I. Mondattan*. Szerk. Kiefer Ferenc. Budapest: Akadémiai Kiadó. 299–527.
 Lanstyák István 2000. *A magyar nyelv Szlovákiában*. Budapest–Pozsony: Osiris Kiadó – Kalligram Könyvkiadó – MTA Kisebbségkutató Intézet.

- MGr. = *Magyar grammatika*. Főszerk. Keszler Borbála. Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest, 2000.
- MMNy. = *A mai magyar nyelv*. Szerk. Rácz Endre. Budapest, 1968.
- MMNyR. = *A mai magyar nyelv rendszere I–II*. Szerk. Tompa József. Budapest, 1961–62.
- NymKk. = *Nyelvművelő kézikönyv I–II*. Főszerk. Grétsy László és Kovalovszky Miklós. Budapest: Akadémiai Kiadó. 1980–85.
- NyKsz. = *Nyelvművelő kézisztár*. Főszerk. Grétsy László és Kemény Gábor. Budapest: Auktor Kiadó, 1996.; Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2005.
- Szili Katalin 2000. A tárgyasság a magyar nyelvben. In: *Magyar Nyelvőr* 356–369.